

Asia: VN/27217/2021

Valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä

Lausunnonantajia pyydetään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Onko yrittäjyyden periaatepäätöksessä otettu huomioon yrittäjyyden edistämisen näkökulmasta keskeisimmät asiat?

Kyllä.

2. Mitä tulisi erityisesti ottaa huomioon yrittäjyyden periaatepäätöksen toteuttamisessa?

Vaikka periaatepäätöksessä ovat mukana keskeiset asiat, niin samalla kun korostetaan uudistumista, innovointia sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan tärkeyttä, tulisi suunnata huomio työmarkkinoiden merkittävään uudistamiseen. Ilman työmarkkinoiden uudistamista ei muissakaan asioissa voida todennäköisesti täysin onnistua. Innovatiivisimmatkaan ratkaisut eivät toteudu, ellei työvoimaa voi käyttää joustavasti. Tässä yksi osatekijä on sisäinen yrittäjyys ja yrittäjähenkisyyden ja -myönteisyyden lisääminen yleisemmin.

Lisäksi on huomionarvoista, että eläkejärjestelmiä on muutettu Suomen naapurimaissa Ruotsissa ja Virossa yksilöllisempään suuntaan. Suomessa työnantajan eläkevakuutusmaksu on merkittävin erä työnantajan sivukulujen muodostumisessa. Maksu on kasvanut vuosikymmenten aikana.

Periaatepäätöksen mukaan Suomeen tarvitaan paitsi talouskasvua ja työllisyyttä, myös lisää yrityksiä, jotka uudistavat, kasvavat, työllistävät ja kansainvälistyvät, jotta tulevaisuudessa kyetään ylläpitämään pohjoismaista hyvinvointimallia.

On tärkeää ottaa huomioon, että yritysten tavoitteet eivät kytkeydy siihen, että niiden ensisijainen tavoite olisi hyvinvointimallin ylläpitäminen. Välillä on monta vaihetta tätä ennen, jotta yritykset pärjäävät kansainvälisessä kilpailussa, vaurastuvat ja vasta tämän jälkeen on edellytyksiä hyvinvoinnin edistämiseksi ja sen arvioimiselle, mihin Suomella on kantokykyä. Vaurastumisen mahdollisuus on edellytys sille, että erilaisilla yksityisillä palveluilla on lisääntyvä kysyntää, mikä puolestaan takaa uusien työpaikkojen syntyminen Suomeen.

Suomen kehitys taloudessa, liiketoiminnassa ja vaarallisuuden kehityksessä on lähtenyt eroamaan muista Pohjoismaista, joten tämän vuoksi Suomea ei voitane enää automaattisesti ja suoraan verrata muihin Pohjoismaihin eikä esimerkiksi Itä-Euroopan kasvaviin talouksiin. Vertailukohtaa enää löydy sieltä, mistä sitä on perinteisesti haettu.

Euroopan tasolla esimerkiksi Ranska on tehnyt viime aikoina merkittäviä uudistuksia, joiden johdosta elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia on parannettu ja sitä kautta maan talous on lähtenyt kasvuun. Uuden yrittäjyysstrategian ja sitä koskevan periaatepäätöksen myötä myös Suomessa tehtävien muutosten tulisi olla merkittäviä ja näkyviä.

3. Ovatko yrittäjyiden periaatepäätöksen toimenpiteet poikkihallinnollisen yhteistoiminnan ja koordinaation varmistamiseksi riittävät (toimenpide 6.1.)?

Kyllä.

4. Ovatko esitetyt seurantamittarit kattavat yrittäjyiden periaatepäätöksen seuraamiseksi (kohta IV)?

Lähtökohtaisesti seurantamittareita varten tarvittava tiedonkeruu edellyttää tiivistää yhteistyötä ja asioiden tekemistä nykyistä enemmän yhdessä. Mitään hallinnollisesti raskasta seurantajärjestelmää ei kuitenkaan tule ottaa käyttöön. Tietojen tallentaminen erilaisiin rekistereihin on viime aikoina lisääntynyt, mikä toisaalta saattaa tuoda uutta tietoa käyttöön. Samalla tietojen keruu on lisännyt hallinnollista taakkaa ja kasvattanut painetta tallettaa samoja tietoja eri tietokantoihin. Tiedon tulisi lähtökohtaisesti olla yhdessä paikassa, josta sen saa käyttöönsä. Mittareiden tietojen saatavuus tulee varmistaa riittävällä tarkkuudella ja olemassa olevaa tilastotietoa hyödyntäen ja kehittäen.

5. Miten voidaan kehittää ministeriöiden välistä poikkihallinnollista yhteistyötä yrittäjyiden periaatepäätöksen toteuttamiseksi?

Toimenpide 6.1. on kuvaukseltaan riittävän kattava ja antaa mahdollisuuden kehittää ja syventää yhteistyötä yksityiskohtaisemmin työn edetessä. Sidosryhmäyhteistyö on tässä yhteydessä tärkeää ja myös erilaisten yrittäjien/yritysten näkemyksiä tulisi kuunnella ja ottaa huomioon.

6. Muut mahdolliset huomiot yrittäjyiden periaatepäätökseen.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää periaatepäätöksen luonnosta kannatettavana. Maa- ja metsätalousministeriö on ollut mukana yrittäjyysstrategian valmistelussa ja haluaa korostaa, että sen toteutuksessa tulee huomioida yrittäjyys koko maassa. Suomi on Euroopan maaseutumaisimpien ja harvaan asutuimpien maiden joukossa. Yrittäjyysstrategian valmistelussa on huomioitukin maaseutuyrittäjyiden erityistarpeet.

Eri alueiden lähtökohdat ja haasteet ovat erilaisia samoin kuin siellä toimivien yritysten lähtökohdat ja tarpeet ovat erilaisia. Tarvitaan myös yrityksiä, jotka toimivat paikallisesti ja tuovat työtä ja toimeentuloa alueille. Nykyään yritysten toiminta ja sijoittuminen ovat digitaalisuuden lisääntyessä

yhä enemmän paikkariippumatonta. Monesti myös sijoittautuminen syrjäisemmille alueille voi olla paitsi edullisempaa myös strategisempaa.

Uusiutuvat luonnonvarat sijaitsevat maaseutualueilla ja Suomen kehitys on tähän asti perustunut niiden hyödyntämiseen viisaasti ja kestävästi. Luonnonvarayrittäjyyteen on kohdistunut kuitenkin toimia, jotka ovat vähentäneet yrittäjyyttä ja sitä kautta saatavaa toimeentuloa, kuten turpeen tuotannon vähentäminen ja meneillään oleva metsäkeskustelu. Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan tällaisissa murros- ja muutostilanteissa tulee laaja-alaisesti arvioida yrittäjyysstrategian toteutukseen liittyvien esitysten vaikutuksia yritysten toimintaedellytyksiin maaseutualueilla sekä laajemmin yritystoiminnan edellytyksiin maaseutualueilla. Tähän on olemassa työkaluna maaseutuvaikutusten arviointi.

Alueiden kannalta myönteisen työllisyyskehityksen edistäminen on tärkeää. Toimenpiteiden tulisi tähdätä siihen, että ennen kaikkea yksityisen sektorin työpaikkoja on Suomessa tarjolla ja että niitä on tarjolla eri alueilla. Kotimaassa toimivien yritysten niin sanottuja perustason työpaikkoja ei saa unohtaa sen rinnalla, että panostetaan kasvaviin ja kansainvälistyviin yrityksiin.

Ulkomaalaisten houkutteleminen Suomeen työntekijöiksi ja yrittäjiksi on myös tärkeä asia. Jotta Suomi houkuttelisi ulkomaalaisia työntekijöitä ja yrittäjiä sekä investointeja, niin toimintaympäristöstä tulee huolehtia myös tästä tarkastelunäkökulmasta katsoen. Suomi ei kuitenkaan ole välttämättä ulkomaalaisten ensimmäinen kohdema, jonne halutaan muuttaa esimerkiksi korkean verotuksen vuoksi, mikä ei vahvasti kannusta työntekemiseen eikä yrittäjyyteen eikä sitä kautta vaurastumiseen. Esimerkiksi niin sanotun maastapoistumisveron mahdollinen käyttöönotto on omiaan heikentämään kiinnostusta sijoittua ja sijoittaa Suomeen. Suomen myönteisiä vetovoimatekijöitä pitäisi osata nostaa paremmin esiin ja brändätä.

Lupa- ja muita viranomaisprosesseja kehitettäessä on myös syytä miettiä, tarvitaanko lopulta kaikkia lupia ja prosesseja vai voidaanko niistä myös luopua. Samalla tavoin on tärkeää ottaa vastaan kaikki EU:n lainsäädännön suomat helpotukset yrityksille sellaisenaan käyttöön, koska helpotuksista on sovittu EU:n tasolla jäsenmaiden kesken. Tällä tavoin voidaan vapauttaa pienimpien yritysten resurssit varsinaiseen yritystoimintaan.

Kalliokoski Juuso

Maa- ja metsätalousministeriö - Maa- ja metsätalousministeriön lausunnon
allekirjoittajat: kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio ja johtava asiantuntija
Juuso Kalliokoski (vastuuvalmistelijana)

